

Ponedeljek

Leto II.

Liubljana, 4. junija 1928

Štev. 23

Senzacionalne zahteve hrvatskih vladnih pristašev

Interesantno zborovanje davidovičevcev iz Hrvatske in Dalmacije

Ostra obsodba hegemonističnega režima. — Zahteva po dalekosežni reviziji ustave. — Država se mora imenovati Jugoslavija. — Medjimurje naj se odtrga od mariborske oblasti

Zagreb, 3. julija. Danes se je vršila v restavraciji »Kolo« konference delegatov demokratske stranke iz Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, ki se je glasom poročila tajništva udeležilo 238 delegatov. Zborovanje je otvoril in vodil generalni tajnik za Hrvatsko in Slavonijo dr. Gavrančič. V imenu vodstva stranke sta prisostvovala konferenci poslanca dr. Angielinovič in dr. Ribar. Dr. Gavrančič je v svojem otvoritvenem govoru prosil vse delegate, naj odkrito povedo vse pritožbe in želje.

Prvi je dobil besedo posl. dr. Angielinovič, ki je podal poročilo o političnem položaju. Naglašal je, da je zašla demokratska stranka v velike težkoče zlasti na Hrvatskem in v Slavoniji na eni strani radi skupne in ostre borbe HSS in SDS, na drugi strani pa radi nerazumevanja prečanskih potreb in interesov s strani vladnih strank. Pričel je, da je tudi vodstvo demokratske stranke pri tem mnogo grešilo, vendar pa je naglašal, da je z ozirom na notranjepolitično situacijo nujno potrebno, da ostane stranka enotna. Da bi prišli prečanski demokratje do večje veljave v stranki, je predlagal za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo odnosno za prečanske kraje sploh ustanovitev enotnega akcijskega odbora.

Za njim je govoril dr. Fran Ivanišević, delegat iz Splitske, nato pa tajnik zagrebške borze dr. Ivo Belin, ki je zelo ostro kritiziral politiko stranke in zahteval, naj stavi konferenca ultimativne zahteve strankinemu vodstvu. V tem s dijsu je predlagal resolucijo, ki naglašala, da mora stranka temeljito spremeniti svojo politiko, tako da bo res delala v smislu enakopravnosti vseh pokrajin in vseh delov naroda. Stranka naj prevzame inicijativo za revizijo ustave v svrhu nove razdelitve države

na oblasti, katerim naj se zagotovi ne samo večji obseg, marveč tudi večja samouprava.

Nato je govorila cela vrsta delegatov, ki so vsi kritizirali politiko stranke in naglašali potrebo temeljitega preokretanja politike. Vsi govorniki so naglašali, da stranka prezira in zapostavlja prečanske kraje, kar ima za posledico, da pristaši stranke v masah izstopajo in prehajajo v KDK.

Precej razburjene delegate je skušal pomiriti član glavnega odbora Mita Anić, ki je naglašal, da je demokratska stranka nositeljica jugoslovenske linije in ni nikdar spremenila svojega programa. Kdor pa se v stranki ne počuti dobro, naj se pač obrne drugam, samo naj pazi, da ne bo prišel z dežja pod kap. Zadnji je govoril posl. dr. Ribar, ki je napadal Radića in Pribičevića, češ da uganjata demagogijo z lažnimi obljubami mamita volice. V smislu predloga posl. dr. Angielinoviča je bil nato odobren pravilnik glede ustanovitve akcijskega odbora za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo.

Posl. dr. Angielinovič je dalje predložil obširno resolucijo, ki naj precizira stališče Davidovičevih demokratov iz Hrvatske in Dalmacije do aktualnih političnih vprašanj. Resolucija obsega 10 točk, našteva uvodoma vzroke nezadovoljstva prečanskih demokratov, nato pa povdarja sledeče zahteve:

Država naj se naziva mesto kraljevine SHS »Jugoslavija«.

Razdelitev države na oblasti naj se nanovo izvede, tako da bodo obstojale maloštevilne, a po obsegu večje oblasti, oziroma se pri tem na socialni, gospodarski, prometni in zgodovinski-administrativni razvoj poedinih pokrajin. Oblasna samouprava naj se razširi v cilju čim večje dekoncentracije drž. uprave.

V Državnem svetu in Glavni kontroli

se mora odstraniti vsak strankarsko političen vpliv. Državni svet naj se premesti v Zagreb in ustanovi vrhovega posebnega državnega sodišča za reševanje kompetenčnih sporov med državno upravo in oblastnimi samoupravami.

Dokler se ne izvede revizija ustave, naj se s posebnim zakonom zniža število oblasti na minimum. Nadalje zahteva resolucija, naj se Medjimurje priključi zagrebški oblasti, mesto Zagreb pa naj tvori samostojno samoupravno oblast.

Resolucija govori nato o slabi državi ni upravi in naglašala, da je leglo korupcije v nesposobnem uradništvu. Resolucija zlasti podčrtava zahtevo, da pride v vlado zastopnik Hrvatov kot resorni minister ter da pride na vodilna mesta odgovarjajoče število prečanskih uradnikov. Nadalje zahteva resolucija, da dobe Hrvati v upravnem in nadzornem odboru monopolne uprave, Hipotekarne banke in Državne razredne loterije odgovarjajoče število mest.

Resolucija kritizira nato razdelitev podpora za gladojke ter zahteva takojšnjo rešitev agrarnega vprašanja, zlasti pa ureditev agrarnih odnosov v Dalmaciji. Odločno protestira proti vsakršni ukinitvi fakultet zagrebške univerze, glede inozemskega posojila pa naglašala, da se mora uporabiti sorazmerno za vse pokrajine.

Končno naglašala resolucija, da demokratska stranka v prečanskih krajih tako dolgo ne more pričakovati političnih uspehov, dokler vlada, v kateri stranka sodeluje, ne bo izpolnila teh zahtev in pokazala več razumevanja za potrebe in interese prečanskih krajev, zlasti pa Hrvatske.

Resolucija je bila sprejeta z večino glasov, nakar je bil še izvoljen akcijski odbor za Hrvatsko in Dalmacijo. Odbor šteje 104 člane, od katerih jih 28 tvori ožji izvršni odbor. Za predsednika je bil izvoljen dr. Grga Angielinovič.

Slabo binkošno razpoloženje v Beogradu

Skoro vsi ministri so odšli iz Beograda. — Vukičević stavi vse nade na Aco Stanojevića. — Vtis zagrebške demokratske konference.

Beograd, 3. junija. Ker so danes pravo-slavni binkoštni prazniki, je vladalo popolno politično zatišje. Skoraj vsi ministri so odsotni iz Beograda in se mude večinoma na oddihu v raznih krajih države. G. Vukičević se je mudil dopoldne nekaj časa v svojem kabinetu, kjer pa ga je posetil samo minister agrarne reforme dr. Vlada Andrić.

Nasprotja, ki so zavladala med vladnimi strankami, so se zadnje dni tako poslabšala, da se smatra situacija vlade za popolnoma nevzdržno. Jutri pričakujejo prihod Ace Stanojevića, na katerega gradi G. Vukičević sedaj zadnje svoje nade. V vrstah radikalnih nezadovoljnih pa naglašajo, da se G. Vukičević zelo moti, če misli, da ga bo Aca Stanojevič tudi tokrat rešil. Lejstvo, da blešči na memorandumu glavnega odbora kot prvi ravno podpis Ace Stanojevića, tolmačijo kot dokaz, da hoče Aca Stanojevič pustiti Vukičevića pasti.

V nič boljsem položaju niso demokrati. Razcep stranke v osiyeški oblasti je vzbudil v vrstah davidovičevcev veliko bojaznen pred popolnim razsulo stranke; mnogi vidijo edino rešitev v tem, da ali dosežejo popolno spremembo vladne politike ali pa prekinejo koalicijo z radikali in se znova približajo KDK. To se je opazilo zlasti na današnji konferenci prečanskih demokratov v Zagrebu, kjer sta morala oba delegata strankinega vodstva priznati, da je stranka zanemarjala prečanske kraje in zasledovala zgolj interese stranke v Srbiji. Zdi se, da bodo sklepi te konference merodajni za nadaljnjo taktiko demokratske stranke, ki mora neizogibno kreniti na drugo pot, če noče doživeti popolnega poma.

kaz, da hoče Aca Stanojevič pustiti Vukičevića pasti.

V nič boljsem položaju niso demokrati. Razcep stranke v osiyeški oblasti je vzbudil v vrstah davidovičevcev veliko bojaznen pred popolnim razsulo stranke; mnogi vidijo edino rešitev v tem, da ali dosežejo popolno spremembo vladne politike ali pa prekinejo koalicijo z radikali in se znova približajo KDK. To se je opazilo zlasti na današnji konferenci prečanskih demokratov v Zagrebu, kjer sta morala oba delegata strankinega vodstva priznati, da je stranka zanemarjala prečanske kraje in zasledovala zgolj interese stranke v Srbiji. Zdi se, da bodo sklepi te konference merodajni za nadaljnjo taktiko demokratske stranke, ki mora neizogibno kreniti na drugo pot, če noče doživeti popolnega poma.

Marinkovićev odgovor dalmatinskima oblastnima odboroma

Split, 3. junija. Tukašnji oblastni odbor je na svoj brzoglavi protest glede ratifikacije nettunskih konvencij sprejel včeraj od zunanjega ministra dr. Marinkovića odgovor, v katerem naglašala, da nettunske konvencije v ničemer ne kršijo državne suverenitete in ne vsebujejo nikakih določb, ki bi ne bile v skladu z gospodarskimi interesi naše države. Enak odgovor je prejel na svojo protestno resolucijo tudi oblastni odbor v Dubrovniku.

Tudi „Politika“ zaplenjena

Beograd, 3. junija. Policija je zaplenila nedeljsko številko »Politike«, radi poročil o ogorčenju, ki vlada med narodom, zlasti pa zaradi poročil o akcijah KDK, zaradi katerih je bila zaplenjena tudi današnja »Reč«.

Polarna letalca v Berlinu

ku v Berlinu, kjer ju je sprejela navdušena množica občinstva.

Tragična usoda Nobileve ekspedicije

v snegu in ledu.

O »Italiji« še vedno ni zanesljivih poročil. Strokovnjaki sodijo, da je zračna ladja, ki je bila očitno preslabo zgrajena, da bi mogla uspešno kljubovati polarnim viharjem, zašla v orkan. Ker je imel zrakoplov omejeno količino goriva, je upravičena bojazen, da je bil, ko mu je pošel bencin, na mišost in nemilost izročen viharjem, ki so ga najbrže popolnoma uničili. V vseh severnih deželah so organizirane letalske rešilne ekspedicije, ki so se jim stavili na razpolago najodločnejši polarni raziskovalci. Uspeh je zelo problematičen; saj je polarno ozemlje do 15krat večje od Jugoslavije. Nekaj upanja bi bilo le, če je bila »Italia« v času, ko jo je zatekla katastrofa, na severu Spitzbergov.

Milan, 3. junija. Amundsen je izjavil posebnemu poročevalcu »Corriere della Sera« v Oslu, da bo s pomočjo Ellswortha in Dietrichsena organiziral pomozno ekspedicijo za Nobila, da bo ta

ekspedicija najbrže iz Kingsbaya preiskala ves severni del Spitzbergov. V slučaju potrebe se bodo poizvedbe razširile do Franc Jožefovega ozemlja. Amundsen meni, da je treba iskati »Italio« na Spitzbergih ali pa severno otoka. Ako je zrakoplov trčil proti neki skali, bodo posadko najbrže našli v kaki dolini vzhodno od glavnega otoka Spitzbergov. Za poizvedbe bo treba mnogo časa. S hidroavijoni bo mogoče pristati na ledu. »Ladje matice« bodo potrebne šele tedaj, ako do konca junija ne bodo našli nobene sledi pogrešancev. Amundsen je dalje govoril o svojih odnosih do Nobila. Izjavil je, da so vsi nesporazumi že pozabljeni. »Vidim le,« je dejal Amundsen, »da je Nobile in njegovi tovariši v nevarnosti in da se mora storiti vse, da se rešijo.« Položaj zrakoplova »Italia« se poslabša vsak dan. Megla postaja v onih krajih vedno gostejša. Zaradi tega je potrebno, da se postopa z največjo brzino.

Na naši sliki vidimo Nobila in njegov zrakoplov pred odhodom na usodno pot. Nobile (+) pozdravlja z okna kabine posadko ladje »Città di Milano«.

Nove demonstracije v Zagrebu.

Zagreb, 3. junija. Za danes dopoldne je bil sklican protestni shod proti nameravani ukinitvi nekaterih fakultet zagrebške univerze. Shod pa je policija prepovedala z utemeljitvijo, da bi se lahko zborovanje spremenilo v protestni shod proti nettunskim konvencijam. Policija je že ob 9. dopoldne cernirala poslopje univerze ter zabranila vsak dostop. Opoldne je dijaštvo začelo demonstrirati na Zrinjevcu, toda močni oddelki policije so demonstrante kmalu razkropili. Večjih incidentov ni bilo.

Veliki viharji na Japonskem

Tokijo, 3. junija. Po vsej Japonski so močni viharji v zadnjih dneh napravili veliko škodo. Na severnem Japonskem je strela udarila v skupino 16 vojakov, ki so bili na važi. V Kakošini je voda poplavlja 800 hiš. Več hiš je porušeni, med njimi policijski in poštni urad. Pri Sahalinu se je razbila manjša ladja.

POSETITE LJUBLJANSKI VELESEJEMI

Možnost uradniške vlade v ČSR

Praga, 3. junija. Nekateri opozicijski listi so objavili naslednjo vest: Današnji buletin o zdravstvenem stanju ministrskega predsednika Švehla je sicer ugoden. Vendar pa ni dvoma, da je njegovo zdravstveno stanje zelo resno. To pomeni, da traja sedanja politična nesigurnost dalje in da bo odločitev o njegovem nasledniku padla šele tedaj, ko bo Švehla sam izrazil svoje mnenje o vprašanju svoje demisije. Znano je, da je min. predsednik Švehla, preden je nastal kritičen preokret v njegovi bolezni, označil ministra za narodno obrambo Franca Udržala za primernekega naslednika. Toda Udržal je takrat to mesto z ozirom na svoje zdravstveno stanje odklonil. Sedaj se trdi, da se je položaj izpremenil. Minister Udržal sedaj ne odklanja več mesto ministrskega predsednika, vendar pa hoče še dalje obdržati mesto ministra za narodno obrambo. To bi bilo mogoče, ako bi se njegove politično parlamentarne agende razdelile.

Tej vesti pripominja vaš poročevalec, da so v tem oziru razširjene razne kombinacije v političnih krogih, in da je ta vest samo verzija, iz drugih krogov se izve, da bi se sestavila uradniška vlada, ki bi se opirala na sedanjo koalicijo. Ta vlada bi predstavljala prehod na širšo koalicijo.

Polet v Indijo.

Le Bourget, 3. junija. Letalca Arracart in Rignot sta danes ob 5.25 startala k poletu v Indijo. Prekošiti hočeta svetovni rekord na tej progi v ravni smeri.

David in Golijat

(K japonsko-kitajskemu konfliktu.)

„Jadranska straža“ proti ratifikaciji

Split, 3. junija. Splitski glavni odbor »Jadranske straže« je sklical danes zborovanje, ki je bilo izredno številno obiskano. Na zborovanju, ki je poteklo mirno in brez incidentov, je bilo sklenjeno, da se odpove kroju, predsedniku vlade, predsedniku Narodne skupščine ter zunanjemu ministru nastopna brzoglavka.

»Oblastni odbor »Jadranske straže« v Splitu najodločneje protestira proti name-ravani ratifikaciji nettunskih konvencij, ki predstavljajo nevarnost gospodar. In kulturnega zaslužjevanja Dalmacije s strani Italije in globoko žalijo naš nacionalni ponos. Braneči svojo odno grudo kličemo vsakomur: Roke proč! Omladini, naši nadi, ki je prelivala kri za vzvišene ideale vsega naroda, pošiljamo iskrene pozdrave z ogorčenim protestom proti brutalnemu nastopu onih, ki so poklicani, da čuvajo red in mir«.

Eksplozija na ribiški ladji.

San Sebastian, 3. junija. Na ribiški ladji se je dogodila eksplozija, pri kateri sta bili dve osebi ubiti. Tri osebe so težko ranjene.

Čuden rezultat „preiskave“ o Glavnjači

Beograd, 3. junija. O priliki razprave v Narodni skupščini o razmerah v Glavnjači je notranji minister dr. Korošec obljubil, da bo uvedel preiskavo in pozval vse krivce na odgovor. KDK je v Narodni skupščini navedla točne dokaze in izročila notranjemu ministru dokumentirane obtožbe o nasiljih, ki so se vršila v beograjskih policijskih zaporih. Javnost je splošno pričakovala, da bo dr. Korošec uvedel objektivno preiskavo, kakor je v Narodni skupščini obljubil. Vse pa kaže, da je ostalo le pri obljubi. Kot enega glavnih krivcev razmer v Glavnjači je KDK označila višjega policijskega uradnika Žiko Simića. Včeraj je bila nad njim izrečena »kazena« Premešten je bil »preko ceste« iz oddelka splošne policije k oddelku za javno varnost. S tem bo menda vsa preiskava razmer v Glavnjači zaključena. KDK bo to čudno postopanje spravila pred Narodno skupščino.

Agrarni zakon za Dalmacijo.

Beograd, 3. junija. Odbor ministrov je definitivno sprejel načrt zakona o ureditvi agrarnih vprašanj v Dalmaciji. Po zatrdilu iz vladnih krogov bo zakonski načrt že prihodnje dni predložen Narodni skupščini.

Moč ljubezni in sovraštva

Mozart in Alojzija Weber

II.

Weberjevi so interes mladega in neizkušnega Wolfganga temeljito izkoristili. Kako napačno je mislil Wolfgang o očetu svoje ljubljene, je razvidno iz pisma, ki ga je pisal svojemu očetu. »Ta mož«, pravi, »je zelo pošten ter je silno zadovoljen, da se je spoznal s poštenimi in resnično katoliškimi ljudmi.«

Mladi prijatelj je bil skrajno zaposlen z muzikalno izobrazbo Alojzije, katero ni samo poučeval, ampak je pisal zanjo tudi najlepše arije. Ves njegov trud je bil posvečen skrbi, da postane Alojzija slavna pevka, kar se je tudi zgodilo pod umetniškimi vplivom Mozarta.

Alojzija, rojena 1762, je imela jedva 16 let, ko se je spoznala z Mozartom. Bila pa je že popolnoma razvita. Ker je bila tudi izredno lepa, ni čudno, da se je Mozart kmalu strastno zaljubil vanjo. V začetku se je zdelo, da privlači mladega mojstra samo njen veliki muzikalni talent, toda kmalu se je pridružil temu občudovanju tudi velika ljubezen. In mlado dekle je znalo pošteno izkoristiti mladeničovo ljubezen, kakor tudi njegov interes za njeni muzikalni izobrazbi.

Mati je dobro videla to nevarnost, toda vsi njeni napor, da bi oddaljila Wolfganga od Alojzije, so bili zaman. In česar ni moglo doseči njeno dobro materinsko srce, to je upala doseči od strogosti in razboritosti očeta. Pisala je ponovno v Salzburg ter opisala čisto pravilno nevarnost, ki je pretla Wolfgangu v zvezi z Weberjevimi. Dasi ravno so bile njene duševne sposobnosti preproste in omejene, vendar je natanko uvidela, kako si Weberjevi prizadevajo, da

vjamejo njenega sina.

Kakor hitro je zvedel oče, kakšna nevarnost preti njegovemu sinu, je v skrbi za bodočnost svojega genialnega sina sklenil, da se mora to razmerje čimprej in nasilno končati. Mladi Mozart seveda niti slutiti ni nevarnosti ter je bil ves srečen, da je mogel živeti v bližini svoje ljubljene. Prav kmalu so postali njegovi odnosi z Alojzijo intimni.

Ko je dosegla Alojzija z njegovim arijo, ki jo je posvetil njej, velik uspeh, je pozabil mladi zaljubljeni mojster na vso previdnost. Pisal je svojemu očetu in svoji sestri pismo, polno navdušenja in ljubezni za Alojzijo. Oče se seveda ni razveselil priznanja sinove ljubezni. In ko je kmalu nato prejel od njega pismo, v katerem mu s priročno odkritosrčnostjo poroča, da je trdno odločen skleniti »večno zvezo« z Alojzijo, se ga je polastila sveta jeza. Nemudoma je odgovoril Wolfgangu v ljubeznivem, toda resnem tonu, da si mora izbiti iz glave svoj načrt in da mora takoj odpotovati iz Mannheim.

Očetovo pismo je mladega mojstra silno potrl. Zbolel je in trajalo je več časa, da je mogel zopet v družbo. Kljub vsemu pa se je z otroško vdanostjo in spoštovanjem vdal očetovi zapovedi. V pričakovanju nadaljnjih navodil iz Salzburga je užival zadnje dni srečo v ljubezni svoje izvoljenke in poslušal njena strastna zatrdila o večni ljubezni. Toda kmalu, prekmalu je prišla iz Salzburga zapoved: V Pariz! Mati in sin, navajena izpolnjevati želje in zapovedi družinskega poglavarja, sta se pripravila nemudoma na pot. Težko, in veliko bolj v duši se je ločil Wolfgang od Alojzije v svetem prepričanju, da mu ostane zvesta.

(Nadaljevanje v prih. »Ponedeljku«.)

Resnice in kresnice

Ko je še cvetelo suženjstvo, je imelo neko angleško podjetje v Sv. Krištofu na Malih Antilih veliko število črncev zaposlenih. Hoteč ubezati trdi raboti, se je dan na dan obesilo precej zamorcev v prepričanju, da se po smrti povrnejo v svojo domaćijo. Kar jih je bilo še preostalo, so se nazadnje zmenili, da se bodo vsi skupaj na isti dan obesili v bližnjem gaju. Podjetnik je izvedel za nakano in da bi se otel pogube, segel je po zvijači. Na voz je dal naložiti vse orodje in posode iz svoje tvornice za sladkor in s tem spremstvom odrinil na kraj preteče nesreče. Tamkaj so že vrvi bingljale z vej in sužnji so si jih pravkar ovijali okoli vratu, ko jih gospodar takole nagovori: »Vi odhajate v Afriko. Tudi jaz odpotujem tja, ker se obesim z vami vred. Ondi sem kupil poslopje, v katerem mislim nastaniti tvornico za sladkor. Vse potrebno sem ukrenil: vaši tovariši, ki so si zadržali komop okrog vratu, so že polovljeni in uklenjeni delajo. Tudi z vami se bo tako zgodilo. In ker tamkaj ne boste več imeli povoda, da bi mi uhalali, ne boste imeli noč in dan miru. Zdaj se pa obesite. Evo moje vrvi: tudi jaz se obesim.«

Afričani so preplašeni opustili svoj naklep.

Odkar je Anglež Bernard Shaw dobil Nobelovo nagrado za književnost, krožijo o njem mnoge domislisce, ki ga prav dobro označujejo. Naslednja pokazuje, kaj misli Shaw o svoji slavi:

Glasovita italijanska glumica Ema Gramatica je ob neki priliki posetila proslulega dramatika, ko je med prazniki počival ob jezeru Lago Maggiore. Bilo je to ob njegovi 70letnici. Godovnik je sedel v delavnici znanega kiparja kneza Trubeckega, ki je tistikrat izdelaval Shawu poprsje. Shaw

je pravil gospodični zgodovino tega portreta in dejal: »Z desne sem kakor Krist, od leve pa bi me človek imel prejeti za Judo. Čez sto let bo stal ta kip v kakem muzeju, a na plošči se bo svetil tale napis: Knez Trubeckoj, Poprsje nekega neznanca.«

Nedavno umrl pariski slikar C. Manet je kot nepoznan začetnik, a svest si svojih darov, razstavil exlibris z napisom: MANET - MANEBIT, kar pomeni v latinščini: ostane — ostal bo. Njegov tovariš Monet se je pri tem izrazil: »Če bi jaz tako zapisal MONET - MONEBIT, mi ne bi nihče verjel, ker jaz nikogar ne opominjam in ne terjam. Kvečjemu trpna oblika MONETUR (opominjajo ga upniki), bi bila prikladna. Glede bodočnosti pa gojim najlepše nade.«

Ko je na Poitehniku v Torinu ime! stolico za hidravliko pokojni profesor Cappa, se je nekoč javil za izpit slabo pripravljen dijak, a svest si svoje zadeve in prisebnosti. Toda tokrat mu je bila sreča nemila. Naj je drzni mladenič še toliko napenjal svoj spomin, da bi dobil ugodno oceno, vendar se je zdel izgubljen. Izid izkušnje je bil odvisek od porabe neke sile; profesor je nekaj časa čakal odgovora, naposled nejevoljno vzkliknil: »Kaj res ne vidite, da je treba uveljaviti neko moč? Denimo, da znaša eno konjsko silo...« — nato pa obrnivši pomenljiv pogled proti mladeniču... — »a! pa oslovsko na priliko. Zaznamujte jo s črko!«

»Cappa, professore«, izpregovori mladič in naredi izpit. (Kappa je ime grški pismenki k.)

Po bitki pri Jeni je hotel Napoleon po svoji navadi takoj odklovati hrabre vojsake. Tako je med drugimi poklical iz vrste prostaka, rekoč: »Ná ta križec, pripni si

ga na prsi. »Zasluzil si ga«. Preprosti možak je širok odprl oči. »S svojo srčnostjo si ga zaslužil«, je dodal cesar. »zakaj tisto noč pred bojem si neustrašeno stal na straži, čeprav te je bila obkolila stotnja sovražnikov.«

»Križ božji!« je zajecjal vojak in prebledel ko zid, »sovražniki so bili? Jaz pa sem mislil, da so naši. Po teh besedah pa de onesveščen na tla.

Prispevajte v fond Akademije znanosti in Narodne galerije!

»Všech mi je, ako se zabavaš, toda svoje bodočnosti ne smeš pozabiti.«
»Toda oče — moja bodočnost si vendar ti!«

„Ponedeljkov“ listek

Čudna zgodba

Ivan Dobravec.

IV.

Ura je bila že osem, pa še vedno nisem vedel, ali naj izpolnim obljubo gospej Liji, ali pa naj se potuhnem s pripravljenim opravičilom. Tako se običajno godi človeku, ki se ne more odločiti za ravno pot. In da pot, ki jo je pričela hoditi Lija, ni ravna, to sem ravno tako vedel kako o svoji lastni. Kar me je vleklo k njej, ni bila zavest, da me pričakuje in da morda računa z mojimi nasveti, ampak njena ženskost, ki me je omamljala že pred leti, da sem se komaj rešil v zadnjem trenutku. Na vse drugo — kar se je zgodilo potem in predvsem v zadnji noči — nisem niti pomislil. Julijevo početje mi je bilo tako smešno, da sem dvomil o njegovi razsodnosti.

Tako sem se približal predmestju. Ko sem prišel pred vilo, kjer je bila Lija na stanovanju pri gospej Hildi, sem naglih korakov premeril vrt in vstopil v vilo. Neko čudno hrepenenje ali nekaj podobnega me je pognalo po stopnicah. Potrkal sem na prva vrata in jih odprl.

V sobi je bilo že mračno. Ob steni na divanu, ob katerem je gorela rdeče zasenčena luč, je ležala Lija z nekim rokopišom v naročju. Še premaknila se ni, ko sem vstopil in jo pozdravil.

Ako bi jo bil našel pred leti tako, ne vem, kaj bi bilo, Sicer pa takrat še ni bila gospa.

— Lija!

Ni odgovorila.

— Prišel sem.

Molčala je.

Stopil sem bliže.

— Lija, kaj vam je?

Ura na steni je udarila pol desetih.

Počasi, ne da bi okrenila glave, je pokazala z roko proti uri. Razumel sem.

— Par minut...

— Par minut?... Če računate ure za minute, potem je ravno ena minuta!

— Zamudil sem se...

— Vaši opravi mi ne zanimajo.

— Srečal sem...

— Seveda! Za druge imate vedno dovolj časa! Taki ste vsi! Lija naj pa čaka, kaj ne?

Njen glas je postal mehkejši. Trma je bila premagana.

— Sedite če vam je drago.

Iskal sem stol.

— Ali se me bojte?

— Lija, kakšno vprašanje!

— Naravno!

Sedel sem na divan k njenim nogam.

Prav nič se ni odmaknila.

— Hilda je šla z možem v gledališče.

Sama sem ostala...

— In vas ni strah?

Zasmejala se je in užaljena obrnila k steni. Pri tem je smuknilo par listov rokopiša med steno in divan. Hotel sem jih pravočasno ujeti.

— Pustite!

Istočasno me je ovila z desnico okoli vratu tako, da sem moral nerodno sloveti na njej.

— Trenutek. Lija!

— Torej se me res bojte?

— Lija? Bojim se le, da vam je nerodno...

Spustila je roko in se obrnila še bolj k steni.

Pomaknil sem se v sredo divana in se sklonil.

— Pustite me!

— Toda Lija?

Hotel sem vstati.

— Vam je nerodno, kaj?

— Meni ne.

— Zakaj pa vstajate?

— Sai ste rekli, naj vas pustim.

— Ko vam je na tako nerodno pri-

meni! — se je napol obrnila in se vzrav-

— Lija, Lija!

— Da, da! Kako se spreminjajo ju-

— Mislite mene?

— Tudi!

— Mogoče.

— Mar ni res?

— Zivljenje je pač čudno. Sicer pa...

— je ponovila in me prosila, naj vstanem. Sama je sedla sredi divana in zaklicala:

— Tončka!

— Torej niste sami? — sem jo iznenaden vprašal in stopil par korakov nazaj.

— Pa pravite, da se me ne bojte!

Bilo mi je, da bi kar skočil k njej, pa sem se zatajil.

Služkinja je odprla vrata in vprašala, česa želi.

— Ali ste pripravili čaj?

— Sem gospa. Ali naj ga prinesem?

— Prinesite, potem pa greste lahko spat.

Sedla sva oba k mizi in molčala.

Ko je služkinja odšla, sem primaknil svoj stol k njenemu.

— Torej vendar! — je rekla in mi nalila čaja.

— Ako mislite o vseh tako, kakor o meni, potem...

Prenehal sem, ker sem se zavedel, da sem pričel napačno. K sreči ni niti razumela.

— Pustiva to! Povem vam, zakaj sem vas prosila, da pridete k meni.

Njena bližina in vse tisto, kar me je nekoč zasužnilo, me je omamilo.

— Prosila?... Ne, Lija!... Lija ne prosil!

— Tako ste govorili nekdanj.

— In danes!

— Danes... sedajle... že verjamem, toda jutri? In potem?

— Vedno, Lija, vedno!

— Dobri ste...

Nikdar preje, ko sva bila še svobodna oba in je gorel v nama ogenj mladih strasti, ni bil njen poljub slajši in tako vroč...

Potrkal je na vrata.

— Prižgite lestenec! — je rekla in si popravila obleko.

— Gospa, neki gospod želi govoriti z vami.

— Ali niste zaklenili duri?

— Ne, gospa, ker so šli v gledališče.

— Kje je ta gospod? Kakšen je?

V neprijetni slutnji sem zašepetal:

— Julij...

— Recite, da nisem doma! — je ukazala popolnoma mirno.

— V tem hipu se je prikazal med odprtimi vrati — Julij brez maske.

Mestni pogrebni zavod

V globoki boleti javljam a je naša nad vse ljubljena, pre-dobra mamica, stara mamica, odnosno tašča, sestra, teta in sva-kinja, gospa

Ida Vidic roj. Schweiger-Lerchenfeld

vdova po viš. pošt. upravitelju

v soboto, 2. t. m. po dolgem, mukepolnem trpljenju, večkrat pre-videna s svetotajstvi, v 80. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Na zadnji poti jo spremimo v ponedeljek 4. t. m. ob 4. popol-dne iz hiše žalosti, Rimska cesta 12, na pokopališče k Sv. Križu.

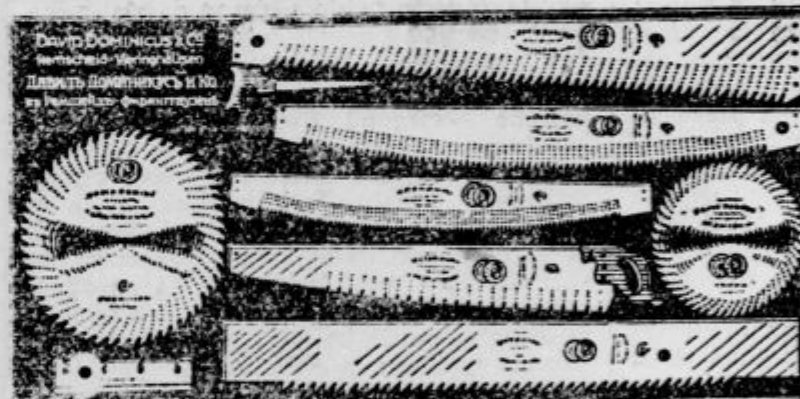
Maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 6. t. m. ob 9. dopol-dne v župni cerkvi Marijinega Oznanenja.

Blago pokojnico priporočamo molitvi in spominu ter prosimo tihega sožalja

LJUBLJANA, dne 4. junija 1928.

Oskar Vidic,
orož. polkovnik v pok. in rez., sin.
Eleonora Vidic,
sinaha.

Ida Vidic, Mara Vidic, učiteljica,
hčer.
Leon, Erich in Elica Vidic,
vnuka in vnukinja.

la remscheidske žage:
jarmenice, minske, krožne,
tracne.

Nože za skobne stroje, sve-dre in drugo orodje za lesno industrijo ter mizarje kupite najceneje pri

„JEKLO“

STARI TRG LJUBLJANA

Zahtevajte cenik. Jamstvo za vsak komad

Neizprosna smrt nam je ugrabila našo iskreno ljubljeno mater, staro mater, gospo

Jerico Stanovnik roj. Garafol

zasebnico

danes 3. junija ob 4. uri zjutraj.

Pogreb prelag. pokojnice se bo vršil jutri 4. t. m. ob pol 7. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina, na viško pokopališče.

Rožna dolina, 3. junija 1928.

Franc, Tone, Janez, sinovi; Jerica Jeločnik, Mici Grilc, Francka Spehek, hčerke; Viktor Jeločnik, trgovec, zet.

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrtno kredite, eskontira menice, inka-stra fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše. v bančno stroko spada oče osle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji